

TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria: 20 cor.
pentru România: 10 cor.
pentru străinătate pe an: 2 cor.
pentru România și străinătate pe an: 2 cor.
pentru România și străinătate pe an: 2 cor.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20

INSERTIUNILE:
de un șir garmond: prima oară 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.

Astăzi abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate

Scrisori retracate nu se primesc.

ÎN LEGĂTURĂ CU TULBURĂRILE DELA INNSBRUCK.

Într'un articol recent, vorbind despre Seminariile noastre, am atins și chestiunea ridicării acestor instituții la rangul de facultate. Tot atunci am reamintit hotărârea marei adunări dela 1848, ce exprima dorința miilor de Români, de a se crea din banii statului o universitate pentru populația românească.

Tulburările dela Innsbruck, provenite din o cauză similară, din ciocnirile continue între Italieni și Germani pe motivul înființării unei Universități italiene, ne fac să revenim asupra temei noastre.

Cât pentru cazul dela Innsbruck nu încapă nici o îndoială, că dreptatea principiară este pe partea Italienilor.

În această naționalitate, de un pumn de mică, în raport cu celelalte neamuri de pe teritoriul austriac, conștiința națională e de mult deșteptată. Grație conștiinței lor, Italienii din Tirol și cei din Triest au reușit a-și întemeia școli, făcând pas în cultură cu frații lor germani. Din școlile lor au eșit bărbați politici de seamă, scriitori și profesori universitari la instituțiile germane. Bazați pe aceste fapte, ei au căutat să-și ridice acum acea școală superioară, prin care să-și asigure autonomia lor culturală.

Evoluția e cât se poate de normală și nu se deosebește de aceea a Cehilor. Odată supremația germană în Austria fiind înfrântă prin singurele arme posibile, prin cultură, era natural ca alături de celelalte popoare să vină și minuscula mulțime de Italieni să-și reclame ce este al său, în numele egalității.

De ce la noi se petrec lucrurile cu totul altfel?

N'am doborât și noi, prin luptele noastre pentru libertate, jugul supremației concețtenilor nostri maghiari? Nu avem și noi înscrise în lege mult trîmbițatele principii de egalitate? N'am făcut și noi aceleași progrese în școală, în literatură, în viața socială ca și poporul ocrotit de soartă și deținător de putere?

De sigur. Putem să ne mândrim că în abia cinci decenii am progresat ca alții în două secole. Putem să dovedim că din școlile noastre iese aproape același număr de știutori, de carte ca și din vechile școli maghiare și germane. Contingentul de analfabeți români nu e de loc mai mare decât acela al altor popoare din statul nostru.

Cum se întâmplă deci, de nu avem acea putere de espanisiune a Italienilor sau a Cehilor de pildă? De ce nu tindem spre mai mult și nu dăm o expresie mai viguroasă și mai cu efect dorințelor noastre de propășire? Sunt atâția ani de când ne mângâim numai la apărarea avutului nostru,

multi-puțin cât este și nu dăm de loc să se înțeleagă, că voim și avem dreptul să prețindem mai mult de-atât?

Celui ce voește, nu i-se face nici-odată nedreptate, — zice proverbul latin. De unde să știe guvernul, de unde opinia publică de aici și din străinătate, că noi am avea dreptul la școli superioare în a eastă țară în baza importanței noastre numerice și politice.

În felul cum Italienii își apără cauza e, de sigur, mult temperament și chiar oarecare exaltare. Nu zicem că trebuie să-i imităm și să recurgem la agitații revoluționare, ca să ne facem dreptate cu arma, ca dînșii. Ceea-ce poate să ne serve de model este stăruința cu care ei reîmprospătau vecinic cauza lor, în adunări, în presă sau în parlament. Pe calea asta ei au silit guvernul să stea de vorbă și astăzi dl Körber s'a declarat gata a le acorda facultate de drept cu limba de propunere italiană.

Astăzi când în toate colțurile românismului ard focuri, ce ne cheamă la veghe și la luptă în potruiva atentatului lui Berzeviczy, este o necesitate a ne gândi și la cauza cea mare și să dăm de știre haiducilor din Pesta, că noi nu numai că nu putem renunța la școlile de până acum, ci cerem chiar complectarea lor prin o universitate cu limba de propunere românească.

Este o datorie a deputaților sau a deputatului român a releva chestia asta în parlament cu proxima ocazie, dovedind cu date statistice în mână câți advocați, medici și preoți români ar putea eși anual din o asemenea școală superioară.

Memorandul episcopatului român gr. or. este obiect de vie discuție în presa maghiară. Reproduce pasaje întregi din această clasică formulare a punctului nostru de vedere, față de gravamenul proiect. „Budapesti Hirnap” făcându-i un lung comentariu, în care recunoaște stilul loial, și gândirea înălțată ce transpiră din operat, ajunge la următoarea concluzie: „Prelații gr.-or. trebuiau să ia poziție nu împotriva, ci pe lângă proiect. Așa se vede, actele încheiate ale constituționalismului de peste patru decenii și jumătate încă tot n'au fost destul de tari, ca să fi putut întări în conștiința lor convingerea, că dînșii sunt păstorii credincioșilor lor și dignitarii statului maghiar, dar la nici un cas nu șefii politice de naționalități și conducătorii credincioșilor încredințați păstorii lor”. Adorabil! Cum adevărat, pe lângă și nu împotriva. Ei singuri să se facă ciocnii bisericii și școlii lor la care atentează un guvern nesocotit? În spirt ar trebui conservat craniul din care iese atâta putere de logică.

Polemizează apoi cu pasajul din Memorand, în care prelații nostri cheamă de mărturie pentru justificarea punctului nostru de vedere pe Deák și pe Eötvös și zice că noi avem mai puțin drept să ne provocăm la dînșii, pentru că tocmai pe vremea aceea, împotriva lor, Românii au declarat în Merceurea pasivitatea, negând în chipul cel mai pregnant neatârarea națională a statului maghiar. Ce vrea să zică cu

asta „B. H.”? N'aveau doar dreptate cei din Merceurea? Nici când viitorul n'a justificat o acțiune politică mai strălucit, ca și cum se justifică neîncrederea manifestată de poporul românesc în hotărârile sale din Merceurea. Viitorul a dat deplină dreptate acelor bă bați politici, cari nu aflau nici o garanță în opera legislațiunii de atunci, pusă sub „scutul onoarei naționale”. Ce s'a ales din legea naționalităților? Nu va avea doar nici „B. H.” cutezanța s'afirme că legea aceasta, eșită din frământările acelor vremuri ca minim al pretensiunilor noastre, mai poate fi socotită de lege. Barbații politici români din Merceurea au prevăzut aceasta și dac'atunci puteau să fie Români și de bună credință — precum au și fost foarte mulți — iluziunea aceasta azi e distrusă, evenimentele sancționează pe deplin votul din Merceurea.

Adunarea din Șiria.

— Raport special. —

Șiria, 13 Novembre.

Adunarea din Șiria a reușit splendid. Falnicii Șirieni s'au dovedit și deastădată de fruntea și fala poporului nostru din aceste părți. Ei cari au înțeles cei dintâii primejdia ce amenință neamul nostru, într'un chip cu totul vrednic și impunător s'au manifestat eri în adunarea lor. Deși era vreme urită, ploaie și frig, peste 1000 de alegători, din Șiria și satele dimprejur pe căli îi putea încapă sala spațioasă a Casei naționale, au vestejit, cuprinși de cea mai adâncă amărăciune, atentatul guvernului la viața-ne națională. Supt decursul vorbirilor oratorilor, dar în special a sguduitoarei cuvântări a d-lui Dr. Ștefan C. Pop, cu putere formidabilă isbucnea ici coala din mulțime, nobila patimă. *Protestăm! Rușine! Mai bine viața decât limba! Nu ne lăsăm! Peară guvernul!* erau strigătele mulțimii, subliniind aproape fiecare propoziție a oratorilor

Podiul, unde era așezată masa prezidială, era ocupat de inteligență. Aci erau d-nii: Vasile Goldiș, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. Sever Ispravnic, Dr. George Popa, Sever Secula, Sever Bocu, Dr. Teodor Pap, Liviu Magdu, Cornel Lazar, Virgil Antonescu, Petru Simtion, Șevici din Arad, Dr. Lazar Popovici, din Viena, Traian Terebent, admin. protopopesc Șiria, Filip Leuca, paroch în Pâncota, George Popescu, paroch în Măsca, Alexandru Muntean alui Vasile, paroch în Cherechiu, Teodor Stan proprietar în Cherechiu, Romul Motorca și Georgiu Papp parochii Agriș, Ambroziu Ungureanu, paroch în Curtacher, Dr. Iacob Hotăran, Marcu Păscuț protopop gr. cat. Dr. Ioan Raț, Axente Secula, Romul Maierușan, paroch din loc (preotul Vasile Popovici absent — ?) Nicolae Lăzărescu etc. etc.

Autoritatea a fost reprezentată prin protopretorul Faragó István. De față mai erau și Szarka Sándor jude de tribunal, și Bálint József subjude cercual.

Era ora 3, când în numele convocărilor adunării, dl Dr. Iacob Hotăran, deschide adunarea, arătându-i scopul pentru care a fost convocată.

„Cel mai de căpetenie drept cetățenesc — zice dl Hotăran — este dreptul de întrunire. Trecut-au zece ani fraților. de când noi nu ne-am mai întrunit. Faptul, poate să fie și o slăbiciune politică dar el dovedește în aceeași vreme firea blândă și pacinică a Românului. Că azi v-am chemat, este pentru că se descarcă o nouă primejdie asupra noastră. Un proiect de lege e adus în Dietă care tinde să reformeze legea de pânăci asupra învățământului popular. Acest proiect taie până în os în drepturile fundamentale ale naționalității noastre“. (Așa-i! Așa-i!).

Arată scopul proiectului, care e maghiarizarea noastră, apoi termină: Impotriva acestui proiect noi trebuie să protestăm (Protestăm! Protestăm), cu ultima vigoare a sufletului nostru. (Aplauze îndelungate).

Roagă apoi, ca adunarea să se constituie alegându-și un președinte și un notar.

S-aclamă unanim de președinte Dl Dr. Iacob Hotăran, ear de notar dl Dr. Ioan Raț.

Acordă cuvântul pe urmă la ordinea de zi, d-lui Traian Terebenț administr. protopopesc.

După scurtă introducere, dl Terebenț trece la proiect, dovedind ce criminală intențiune urmăresc urzitorii lui cu dânsul. Arată că instrucțiunea primară nu se poate face numai în limba maternă. Arată cum sistemele politice maghiare ne-au trunchiat dela 1867 tot în rate drepturile cu privire la limbă, garantate în legi fundamentale. Asemănă țeara aceasta cu o grădină în care crește mai multe feluri de flori. Grădinarul bun se bucură de fiecare floare și nu-i va nimici rădăcinile nici uneia. Vorbirea frumoasă a d-lui Terebenț a fost des întreruptă de aplausele poporului.

A luat apoi cuvântul dl Dr. Stefan Pop, care răpește cu avântu-i mulțimea, îi duce însuflețirea la apogeu și-i sguode adânc conștiința. Regretăm, că nu l'am putut prinde cuvânt de cuvânt, ci numai încât l'am putut urmări în fuga condeiului. Redăm deci mai mult mersul ideilor decât însuș discursul care a durat o oră.

Frați Români! După 11 ani de zile grele, câți au trecut decând nu ne-am mai văzut im-

preună, plângându-ne amarnica soarte, iată-mă întors iar în mijlocu-vă, putând să vă salut din toată inima. Durere, că pe noi în patria-ne iubită, nu ne mai poate întruni nici un prilej senin, ci numai de jelanie și plânset. (Așa-i! Numai năcazurî avem!)... Vedeți fraților, ori cât de sărăntoci suntem, nu cu fală, ci cu adevărul istoric ne putem mândri, că nu este popor pe lume, care să nu fi învățat legile dela strămoșii nostri. Dreptul roman este primit pe întreg rotogolul pământului și acel popor care s'a abătut dela acest drept, a plătit rătăcirea sa cu viața. Ce zice acest drept? Întâi, să trăiești cinstit, a doua să nu vatâmi nici persoana, nici averea deaproape-lui tău, și a treia, dă-i la fie-care dreptul să fie liber.

Fraților! De zece ani ce trebuie să vedem? De zece ani soarta noastră se poate asemăna cu cea a lupului și mielului din poveste. Mielul care e din jos de isvor, acela turbură apa. (Așa-i!) Totdeauna ne-au aflat stăpânitorii nostri pricină, urmarea a fost că ne-au tăiat tot mereu din drepturile noastre. După 1848, când a venit vremea să se uite marea rătăcirea a acelor vremi, s'a pus condițiune pentru a statornici pacea, ca naționalitățile pururea credincioase tronului, să fie mulțumite. Și atunci s'a adus legea despre egala îndreptățire a naționalităților. S'a spus atunci, că în ținuturile românești fișpani, vicișpani, și alți diregători, Români să se pună. Unde-i vedeți? S'a spus că, statul e dator să se îngrijască de luminarea poporului, ridicând școlii românești pe banii statului. Unde sunt? Dincontră, și în cele susținute pe banii nostri, din a voastră cruntă sudoare, vrea stăpânirea acum să poruncească, mai mult, pe banii voștri, să vă maghiarizeze. (Rușine! Nu ne învoim! Numai ca Români, vrem să trăim!) S'a spus că până la Academie, școala cea mai înaltă, instrucțiunea să se facă în toate școlile, gimnasiile ș. a. în limba dulce a maicii noastre. Așa se întâmplă? Pe banii nostri proprii nu ne îngăduie să ne ridicăm gimnaziile, iar în celele le avem, s'amestecă și ne impune tot mai mult limba maghiară, scoțindu-o pe a noastră. (Rușine! Asta-i dreptate?) Și ce s'a întâmplat? Întâia oară nis'au ciuntit din aceste drepturi în 1879. Atunci vine guvernul cu legea care introduce limba maghiară în școlile noastre. Legea se primește. În 1883 a venit rândul pe copilași. Dela stnul ma-

mei sale să iee copilașul și să se dee pe mână ovreiceii, care să-l învețe ungurește. (Rușine!) Azi stăm înaintea altui proiect. Ce vrea acest proiect? Credeți doar să chibzuiescă cum să ve învețe mai bine copilașii la cetire, scriere, socoteală, istorie, geografie și atâtea alte lucruri de lipsă pentru omul zilii de azi? Nu. Ungurește să învețe, încolo poate să rămâie el cât de prost. Ba poate chiar prostirea fiilor nostri e scopul. (Rușine! Nemernicie! Nici în Rusia nu se întâmplă asta). Dar nu-i asta oare mai mult decât barbarie? Ce a păcătuit oare micuțul mocan, ca pentru dînsul să se închidă lumina, și cunoștințele de lipsă vieții, având în cazul cel mai bun să rămână un prost, care însă știe ungurește. (Aplauze îndelung repetate). Grele zile am ajuns fraților. Poate nici odată n'am fost atât de crud loviți, ca acum. Dar să nu desperăm. Să căutăm în trecutul nostru, isvor nesecat de nădejdi aflând în el, aducându-ne aminte de vremurile de restriște, pe cari le-au rășbit strămoșii nostri. Și ne aducem aminte de înțeleptul Mircea și Baiazid... (Recitează frumoasele strofe din satira treia alui Eminescu, dialogul dintre Mircea și Baiazid, ce sfirșește că iubirea de neam e un zid...).

Zid trebuie să fiți și voi, care numai rupt, cedează. (Aplauze îndelungate.) Să ne deșteptăm fraților. Când totul e în pericol, totul trebuie să punem întru apărare. N-avem noi nimic, cu confrății nostri maghiari, cu poporul maghiar, ci cu guvernul căci el vrea să se facă căiaul vieții noastre naționale. (Așa-i! Jos cu guvernul.) El vrea să dee lovitură de moarte nu numai școlii, ci și bisericii noastre, călcând autonomia ei. (Protestăm! Protestăm!) N-am venit noi de resfățați aici, ci pentru că vedem că săcurea care tot taie în trupul nostru, ne-a ajuns acum la inimă. (Aplauze îndelung repetate.) Bătă de cerșător vrea să ne dee în mână guvernul și pe glia noastră strămoșească să se instăpânească kazarul. Să zicem cum au zis strămoșii nostri: *mai bine viața decât limba*. (Aplauze cari țin minute întregi. Toți string mâna oratorului).

După ce s'au terminat ovațiunile, ia cuvântul fruntașul țaran din Siria, Nicolae Lazarescu și ține un discurs foarte frumos și inteligent. Vorbirea d-lui Lazarescu, frapantă în logica ei uimitoare, strirnește din nou entuziasmul. La sfirșit propune și președintele

Ținuta femeii.

(După E. Grebitz.)

Femeea ca soție, și consoartă are să fie întru toate un ajutor fidel, atât în bine cât și în rele; ea are să ia parte, dând ajutor soțului, ca nu numai în plăceri și bucurii să fie alături de soțului ei, ci și grijiile și greutățile cu cari se susține familia, deopotrivă să le înțeleagă, să le simtă; și dând mână de ajutor întru toate, să contribuie la susținerea casei. Femeea are datoria ca să facă cât de plăcută viața celui ce hrănește și susține familia prin muncă și osteneala sa; să fie a acestuia viață cât se poate de tignită în sinul familiei sale, ca bine să se simtă acasă. Dânsa să contribuie la edificarea bazei economiei de casă, și nu numai desmerdarea să fie preocupăția ei, față de soțul său, fiindcă, în mâna femeii este pacea, buna armonie și tot ce reclamă soțul pentru a se afla bine la el acasă.

Unde femeea nu înțelege că dela dînsa depinde fericirea familiei și a ei chiar, acolo ușor devine soțul dispuștat, se simte străin de căminul său, dacă focul dragostei unit cu deșteptăciunea și hărnicia, nu licurește. Ceea-ce nu află în familia lui, se simte dornic a afla afară de aceasta. Cu încetul neglija unele din datorițele sale, și pasul cel dintâi spre nemulțumire, cu toate urmările sale dezaastroase e făcut. O astfel de împrejurare tristă să o evite femeea

înțeleaptă. Și nici un om serios nu-și perde cumpătul pentru a da sbor liber sentimentului de nemulțumire, dacă femeea deșteaptă și bună nu dă prilej la o asemenea dureroasă sguiditură de inima soțului. Căci, inima este în prima linie lovită, când femeea își uită datorița sa. Nici un bărbat serios nu lasă ca să obvină sguiditură în familie, dacă femeea posedă abilitatea și preveniența de a-l atrage.

Pentru aceasta se cer multe însușiri dela femeie. Cu deosebire, se cere ca să aibă atragere și plăcere pentru economia de casă, și pentru casnicie peste tot.

Aceasta cerință a vieții să nu o privească ca o sarcină, ci ca o datoriță plăcută, căreia se supune cu toată rîvna și bucuria.

Displăcerea pentru casnicie, și pentru lucrul casei, adeseori provine din lipsa de cunoștință, din nepriceperea lucrurilor, pe cari femeea necondiționat trebuie să le știe, dacă voește ca să conducă o casă și voește a progresa.

Aceasta displăcere adeseori provine și din lipsa de educație serioasă. Dacă în contrast cu fantasiile despre viața de când a fost d-șoară, nu poate armoniza momentele mari ale vieții familiare, lipsesc cunoștințele cari i-se cer. În tot cazul, atunci a conduce o casă, este o displăcere, ca pentru tot ce e lucru de casă.

Dacă o fiitoare soție, a avut nefericirea de a primi o creștere așa greșită, ca cele mai cardinale cunoștințe ale casei, i-au fost trecute cu vederea, atunci depinde numai dela dînsa, ca acele, să și-le însușească în scurt timp.

Ca la toate lucrurile în lume, căutăm înainte de toate de ce ne stă mai de aproape și despre ce încă nu suntem în clar, ca să ne câștigăm noțiuni clare. Unde este bunavoință și perseverență, încredere în reușita muncii, acolo e și succes; și ținta e ajunsă, mai ușor de cum se crede.

Chiar ambiția cu aripile sale se avântă acolo, unde este nobilă dorință.

Să progresăm, să nu ne uităm de datorițele și sfințenia casei noastre, ca nu cumva să trecem de nepricepute și indolente căci judecata lumii pe nimenea nu cruță! Calitățile nobile ale inimii femeii sunt baza familiei fericite. Înțeleptul Solomon zice: „Începutul înțelepciunii e frica de Dumnezeu“. Cea dintâie calitate nobilă e deci, frica de Dumnezeu. Din aceasta izvorește iubirea curată, iubirea de adevăr; cea dintâi atrage ca prin magnet inima nobilă către sine, cea de a doua întrunește tot ce e concept nobil și delătură tot ce este rău.

Din iubire izvorește și iubirea de muncă, iubire de ordine, iubirea de pace, iubirea de apropielul; apoi mila, răbdarea, încrederea și abnegarea sau lăpădarea de sine. Acestea fiind bazele tuturor așezămintelor nobile, — urmează că în familie se află adevărata fericire, dacă femeea e pătrunsă de adevăratul sentiment al iubirii și al abnegațiunii și moralei.

Ifigenia.

(Va urma)

punându-o la vot să primește cu mare în-sufletire unanim următoarea

REZOLUȚIUNE

Alegătorii Români ai cercului electoral Șiria, întruniți la Șiria în 31 Octombrie (13 Noembrie) 1904, după ce au luat sub discuțiune proiectul de lege, despre reforma învățământului public din școlile populare:

având în vedere, că dispozițiunile acestui proiect sunt în vădită contradicție cu legile fundamentale din constituțiunea țării, cari garantează dreptul autonom al confesiunilor de a înființa, a susține și a dispune independent asupra școlilor înființate și susținute de acelea confesiuni;

având în vedere, că prin ținta, ce li-se impune școlilor populare nemaghiare cu referință la studiul limbii unghurești, acestora li-se ia posibilitatea de a da fiilor lor cetățeni cunoștințele trebuitoare pentru viață și astfel se primejduiește cultivarea firească pentru majoritatea populațiunii țării;

având în vedere, că proiectul de sub întrebare intenționează favorizarea, sub raportul principiului național, a unei părți dintre cetățenii Statului, nedreptățind astfel majoritatea locuitorilor țării, cari pe temeiul principiilor eterne de libertate și egalitate cu drept cuvânt pretind, ca și în privința națională să se făptuiască egala îndreptățire a tuturor cetățenilor patriei;

având în vedere, că proiectul pentru reforma învățământului popular încă formează o zală în lanțul acelor abături legislative cari în chip vădit atentează la temeliele pactului din 1867/8, care a stabilit cu bază pentru viitorul dezvoltare a Statului nostru egala îndreptățire națională a tuturor cetățenilor țării și în contrarietate cu acest principiu al egalității îndreptățiri naționale tinde a străforma statul poliglot al Ungariei în sta-național maghiar, ceea-ce presupune nimicirea etnică a popoarelor nemaghiare din patrie;

având în vedere, că prin aceasta se propagă ura de rasă, se periclitează conviețuirea pacnică între diferitele popoare și în chipul acesta statul se expune la incalculabile primejdii;

protestează solemn în contra acestui proiect de lege și declară, că în conștiința drepturilor lor firești nici odată nu vor înceta de a lupta prin mijloacele permise de legile țării împotriva tendințelor manifestate în proiectul despre reforma învățământului popular.

După aceasta preotul Alexandru Muntean alui Vasile, mulțumește în calde cuvinte președintelui pentru conducerea cu tact a adunării, oratorilor cari au interpretat atât de frumos sentimentele noastre a tuturor, și celorlalți fruntași cari au venit din depărtare la manifestațiunea de azi, care va rămâne neuitată.

Președintele mulțumește apoi poporului adunat, pentru demnitatea ce a păstrat-o, în cursul discuțiilor și rugându-l a se împărășia în pace și în liniște, păstrând până în capăt bunul cumpăt, încheie adunarea.

Oaspeții din Arad au fost în urmă invitați la casele ospitale ale d-lui Hotărăn, Raț și Secula și cu trenul de seara s'au rentors la Arad.

Memorandul Episcopatului

bisericeii gr-or. rom. din Ungaria și Transilvania, înaintat d-lui ministru de instrucție Berzeviczy, în chestia reformelor școl.

(Urmare)

În privința aceasta defectul cel mai mare al proiectului este, că nu stăpânește ca ținta finală a școlii acea măsură a culturii generale omenești, care este potrivită a da patriei cetățeni religioși, morali, cinstiți și folositori, ci ca ținta finală a școlii cu limbă de propunere nemaghiară, în detrimentul culturii publice generale și îndeosebi al învățământului popular stabilește însușirea desăvârșită a limbii maghiare.

Nimeni nu poate constata veritatea acestei afirmări, dacă ia în serios §-ul 14 al proiectului de sub întrebare, căci acest § dispune apriat, că în școlile cu limbă de propunere nemaghiară limba maghiară trebuie instruită în așa măsură, ca «elevul de altă limbă în cursul de 6 ani al școlii populare să-și însușească graiul unghuresc astfel, încât dînsul să-și poată exprima unghurește curat și precis noțiunile sale, mai departe să știe ceti fluent, să știe scrie corect și socoti unghurește».

Scopul acesta nu se poate ajunge. Nu se poate ajunge nici în școlile cu limbă de propunere unghurescă. Dacă vom aplica riguros această măsură a rezultatului pretins, atunci în scurt timp putem să închidem cel puțin 70% din școlile populare, la toată întâmplarea însă înarticularea în lege a acestei pretențiuni imposibile dă pradă toate școlile populare discrețiunii arbitrare a inspectorilor școlari, cari pe fiecare învățător în ori-ce moment îl pot destitui, de oarece nu există în lume o astfel de școală populară, în care s'ar putea ajunge scopul precisat în dispozițiunea excepțională.

Ne provocăm în privința aceasta la o vorbire a d-lui Dr. Apáthy István, rectorul universității din Cluj, în care dînsul susține hotărît, că «o mare parte a tinerilor ieșiți din școlile medii nu știu nici să scrie corect. Foarte mulți, pot să zică majoritatea, stau pe picior de războiu cu cele mai primitive cerințe ale ortografiei. Nici nu vorbesc despre aceea, că nu știu concipia, că nu sunt în stare să pună pe hârtie nici cel mai simplu lucru într-o unghurescă frumoasă și curată».

Nimeni nu va trage la îndoială, că rectorul universității este cel mai competent să judece, cu ce pregătire își încep tinerii studiile universitare. Dacă însă este adevărat, că tinerii ieșiți din școlile medii maghiare nu știu scrie corect și nu sunt în stare a concipia curat unghurește, atunci cum s'ar putea pretinde dela elevii școlii populare mai ales dela cei din școlile nemaghiare, ca să fie în stare a-și exprima noțiunile curate și precise unghurește și să știe scrie corect în aceasta limbă?

«Ținta educațiunii e să ne pregătească pentru viața desăvârșită». — zice Herbert Spencer, cel mai mare filosof al secolului XIX, în opul său despre educațiune (ed. Storck și Müller, pag. 9.) și nicăieri pe lume școlii populare nu i-s'a pus altă țintă. A-ți însuși în școala populară în mod desăvârșit o altă limbă afară de limba maternă este o absolută imposibilitate și pretențiunea aceasta

se opune principiilor fundamentale ale pedagogiei. Dimpotrivă, creatorul pedagogiei moderne, Comenius, în marele său op «Didactica Magna» susține hotărît, că instrucțiunea elementară nu se poate face în altă limbă decât numai în limba maternă a elevilor, căci cine altfel ar procedea, ar fi asemenea aceluia care ar voi să călărească fără să fi învățat mai înainte a umbla. Acest adevăr îl recunoaște de altfel și articolul de lege XXXVIII din 1868, când în §-ul său 58 enunță, că «în școala elementară fiecare elev să primească instrucțiunea în limba sa maternă».

De altfel dispozițiunea excepțională este în contrarietate și cu §-ul 17 al art. de lege XLIV din 1868, care dispune, că statul respective guvernul este dator a îngriji prin institute de stat, ca cetățenii de ori-ce naționalitate ai țării, cari trăiesc împreună în mase mai mari, în apropierea ținuturilor unde locuiesc să fie instruiți în limba lor maternă până acolo unde se începe instrucțiunea mai înaltă academică.

Atât din punct de vedere al pedagogiei în general, cât mai ales din punctul de vedere al didacticii este o absolută imposibilitate a enunța prin lege, că limba unei școli să fie spre pildă limba românească, dar totuși scopul final al acestei școli să fie, ca elevii instruiți în limba românească să-și însușească cu desăvârșire limba maghiară.

Căci dacă învățătorul se va nisui să ajungă această țintă, atunci el vrînd-nevrînd va fi necesitat a neglija cu desăvârșire celalalt material de învățământ și atunci el crește indivizi cari «poate» vor vorbi cam așa pe jumătate limba unghurescă, dar de altfel vor rămâne pe deplin incult și astfel ceea-ce va și urma în mod fatal, căci în cazul contrar, când adecă învățătorii ar nisui, ca elevii să-și câștige cunoștințele trebuincioase, atunci ei vafi destituit, deoarece este mai pre sus de ori-ce îndoială, că în cazul acesta nu va putea satisface datorinței sale impuse privitor la limba maghiară. Urmarea firească a acestor împrejurări va fi, că masele mari ale locuitorilor țării vor fi lipsite de posibilitatea, ca să-și poată câștiga în școala populară cunoștințe de cari au trebuință, ceea-ce nu este numai o mare nedreptate dar și din punct de vedere patriotic ascunde în sine primejdii necalculabile.

Dar din acest act amintitul defect al proiectului de lege urmează o altă greșală pedagogică și mai mare.

Proiectul de sub întrebare adecă stabilește pensul (măsura) învățământului pentru școala primară de stat și în înțelesul articolului de lege XXXVIII din 1868 acest pens trebuie săl absoalve și școala confesională. Totodată însă afară de acest pens, în înțelesul proiectului, școlii confesionale i-se impune și obligamentul de a face, ca elevul nemaghiar în cursul de șese ani al școlii elementare să-și însușească cu desăvârșire graiul maghiar.

Este însă evident, că proiectul de lege pentru școlile elementare de stat a stabilit ca pens de absolvat maximalul ce îl poate absolva școala elementară între împrejurări normale, dar acelaș proiect dela școlile confesionale nemaghiare pretinde mai mult decât acel maximal, deci — după părerea noastră — pretinde ceva imposibil, ceea-ce nu este permis a se face chiar în lege.

O altă tristă, dar foarte firească urmare a acestei abnormități pedagogice este nesiguranța totală a învățătorului. Învățătorul confesional, dacă vrea să-și împlină obligaamentul ce i-se impune față de limba maghiară, va fi necesitat să neglige celelalte obiecte de învățământ și atunci va fi disciplinat din partea autorității sale confesionale, dacă însă va face destul acesteia, nu va putea să atingă ținta fixată instrucțiunii în limba maghiară și atunci îi va destitui comisiunea administrativă.

Din punct de vedere pedagogic este de excepționat și §-ul 13 al proiectului, care dispune, ca atunci, când 20% dintre elevii unei școli nemaghiare ar avea ca limbă maternă limba maghiară, în cazul acesta și limba maghiară are a se folosi ca limbă de propunere.

Cum se va putea face aceasta? Învățătorul va propune materialul de învățământ pentru cele 20% în limba ungurească, celorlalți elevi va propune același material de învățământ, spre pildă, în limba românească. El așadar în decursul unui an școlar va trebui să absoalve un pens de două-ori atât de mare, ca școlile cu limba de propunere ungurească, sau mai bine zis, același pens va trebui să absoalve de două ori. Excelența Voastră, așa credem, veți recunoaște, că aceasta este absolut imposibil.

(Va urma).

Sârbii și Berzevici.

— Dela raportorul nostru special. —

Vârșeș, la 12 Octombrie 1904.

Publicul cetitor va fi știind, că concetățenii noștri Sârbi sunt divizați politicește în două tabere: «în radicali și liberali». În principiu, acestea două partide, sunt una și dieră numai în ceea ce privește tactica, modul realizării programului politic. Azi sunt în majoritate radicali, cari năzuiesc din resputeri a trezi poporul din letargia în care căzuse în timpurile din urmă. Ciocnirile între partide sunt dese și de aici și o ură oarecare personală. *Cu toate acestea sunt de acord din dată ce e vorbă de un interes general al poporului, din care fac parte. Ura, pisma în atari împrejurări dispăre și duhul împăciuitoare se revărsă asupra tuturor. Am fost martorul ocular al unui atare eveniment, și fiindcă el ne atinge și pe noi Români mai de aproape, mă voi încerca a-l descrie.*

De vre-o câteva săptămâni încoace, pe străzile și în locurile publice ale Vârșeșului, se puteau vedea bărbați din ambele partide conferind cu o seriozitate până aici ne mai văzută și deamă de imitare. Cei inițiali într-o câțiva în afacerile Sârbilor, erau în curat, că aici se petrece ceva. Presupunerile erau bazate. Cu câteva zile mai târziu în toate colțurile orașului se putea ceti un afiș, care avea următorul text:

Frați Sârbi!

Poporul Sârb din Ungaria dorind a se exprima contra proiectului, care vrea să modifice art. XXXVIII ex. 1868 și art. XXVII din 1876 relativ la organele școlare și școlile populare, noi subscrișii ținând cont de aceasta dorință, convocăm pe toți Sârbi din Ungaria la o adunare populară ce se va ține la Joi la 28 Oct. (10 Nov.) a. c. în Vârșeș, în curtea catedralei gr. or. ear într-o câțiva timp ar fi nefavorabil în sala de gimnastică a școlii confesionale sârbești. Inceperea se fixează pe ora 1 p. m.

ORDINEA ZILEI:

Trimiterea unei reprezentări parlamentului în chestiunea modificării art. XXXVIII ex. 1868 și art. XXVII din 1876 relativ la organele școlare și școlile populare.

Frați Sârbi!

Să ne adunăm cât de mulți, ca să rădicăm glasul de cetățean împotriva proiectului, care vatămă autonomia și biserica noastră națională, principiile fundamentale ale acestor instituții, ne împedecă dezvoltarea limbii materne, care ne e garantată prin legile țării și dreptul popoarelor.

La revedere la adunare.

Vârșeș, la 12 Octombrie, 1904.

În numele comitetului aranjator, afișul a fost semnat de 173 persoane marcante din Vârșeș, radicali și liberali.

După apariție, am vorbit cu mai mulți corifei, cari toți erau de părerea că forurile administrative nu vor concede ținerea adunării, cu provocare la ordinațiunile lui Hieronymi, cari nu permit gruparea cetățenilor Ungariei după naționalități. Sau înșelat Dumnealor. În presara întrunirii, un aranjor, mă surprinde cu știrea, că căpitanul poliției din loc a permis ținerea adunării, deși șovăise până în momentul din urmă. Se șvonește, că ministrul președinte fiind întrebat în aceasta chestiune ar fi răspuns, «că nu are nimic în contra». A doua zi cerând unele detalii d-lui Tomici, redactorul «Zastavei», îmi răspunse povestind mi cazul Pechy-Madarász. Bătrânul republican Madarász, deputat în camera ungurească cu program kossuthist, pe la începutul erei constituționale, de câteori lua cuvântul în parlament promitea a atinge câte verzi și uscate, de facto însă se marginea a da în casa domnitoare. Pechy, președintele de atunci al parlamentului, îl întrerupea ear mai târziu consecvent îl detragea cuvântul. Prietenii de principii ai lui Madarász îl aclamau și erau convinși, că e un prea bun orator, care însă nu se poate manifesta din pricina terorizării guvernului. Părerea aceasta ajungând la urechile președintelui, cu proxima ocaziune nu îl mai întrerupe, ci îl lasă să-și facă cheful. Și ce să vezi? Moșneagul ca de regulă, nepregătinduse, după ce își îmblățește frazele obicinuite și vede că președintele nu să mai acață de el, în lipsa de idei se așează frumos pe scaunul său în hohotul general al parlamentului. Din acest timp Madarász nu mai atacă așa vehement casa domnitoare. Așa se vede, îmi zicea dl Tomici, că ministrul Tisza voia să ne deie de gol, cum a făcut Pechy cu Madarász.

Deși nu s'au făcut toate pregătirile necesare, în ziua adunării, imediat după prânz, o mulțime de popor venit chiar și din colțurile celea mai îndepărtate ale Banatului, să postează în cea mai mare ordine și liniște lângă biserica catedrală, așteptând sosirea inteligenței. Pe fața tuturor se putea vedea, că lucrurile le merg spre rău și o lovitură nouă vrea să le doboare existența. În urma numărării ce s'a făcut prin persoane demne de încredere, s'a constatat că au fost de față mai mult de 4000 de Sârbi. Inteligența era bine reprezentată. Din depărtare au sosit d-nii Tomici redactorul «Zastavei», Dr. Gavansky, Dr. St. Ioanovici, Dr. Radivojević, Dr. Musitzki, Topalovici, protopopul Stoicić, preoții Ioanovici etc. Din loc erau de față preoții Maloșev, Cveici, Milici, apoi Dr. S. Miletici, Dr. Rancin, Dr. Hadzey, Dr. Gyurici, Dr. Nicolajevici și

muți alții a căror nume nu mi-a succedat a-l erua.

Adunarea a deschis-o Dr-ul Rancin, medic militar trecut în pensiuie, cu rangul de colonel, care propune de președinti pe D-nii: Dr. St. Ioanovici, I. Maloșev radical și M. Georgevici liberal.

După o scurtă dar insufletită vorbire, președintele Ioanovici, dă cuvântul Dr-ului Slavco Miletici, fiul marelui naționalist sârb Svetozar Miletici, care la urcare este viu aclamat, fiind D-Sa un om foarte popular, simpatic și un aprig luptător al neamului său. A vorbit draguț și a stors lacrimi din ochii publicului. Tăranii și cu ei întregul public l'a ascultat cu cea mai mare atențiune. La finea vorbirii, care a ținut mai bine de trei pătrare de oră, a propus următoarea moțiune, pe care eu o reproduc în extras întocmai pe cum mi-s'a comunicat prin factorii competenți:

„Având în vedere, că în temeiul textului și spiritului legii electorale unele din popoarele țării nu pot face parte din parlament, care și nu mai reprezintă adevărata voință a poporului, ele trebuie să se rostescă prin adunări populare precum este și cea de azi;

Având în vedere, că proiectul lui Berzevici, nu isvorește din motive culturale ci curat politice, că pretorii fiind designați de organele școlilor, acestea pentru viitor sunt degradate în instituții polițienești;

Având în vedere, că dacă proiectul va deveni lege, vom avea școli în cari învățătorii nu-și vor înșeleze discipolii și vice-versa, așa că aceea ce azi numim școală, mâne va trebui să-i zicem casă de nebuni;

Având în vedere, că pruncii noștri sunt expuși a-și pierde simțul național și moral, și fiind lipsiți de cunoștințele elementare. Care se pot câștiga numai în limba maternă, cu timpul vor trebui să se prăpădească și economiceste;

Având în vedere, că limba maternă se poate dezvolta numai în școlile susținute de poporul care vorbește aceeași limbă, cea ce se vede și din atitudinea guvernului de azi, care pentru câțiva copii ai impiegaților căilor ferate din Croația a deschis și susține cu mari jertfe școli ungurești;

Având în vedere, că proiectul nu vrea să cultiveze ci să maghiarizeze, și că țintește la o Ungarie unitară cu un singur popor, ceea-ce e nefiresc, fiindcă toate naționalitățile împreună formează Ungaria și nu singură rasa maghiară;

Având în vedere, că naționalitățile sunt părți integrante ale omenirii și că o luptă contra lor e luptă contra omenirii;

Având în vedere, că adunarea pătrunsă de ideea că săvârșește o muncă binefăcătoare, e de părerea că apără interesul și însuși statul atunci când se opune proiectului lui Berzevici, care fără trebuință provoacă neliniște și luptă între naționalitățile patriei;

Având în vedere că poporul sârbesc e gata în tot momentul a se lupta pentru o independență mai mare a țării și că de judecă pe toți aceia, cari nesocotesc acest fel și în deosebi pe aceia cari împoartă din străini sămânța neliniștirii patriei;

Adunarea Sârbilor din întreaga Ungarie întrunită la 10 Noembrie 1904 st. n. în Vârșeș, protestează în mod sârbătoresc împotriva proiectului periculos și antipatriotic relativ la școlile alcătuit prin ministrul Berzevici; cere parlamentului ca să-l ia dela ordinea zilei și să îndrume guvernul să conșteționeze un nou proiect, care să corespundă cerințelor pedagogiei moderne, culturii și drepturilor cetățenilor din țară precum și drepturilor tuturor naționalităților.

Un glas puternic eșit din inima alor patru mii de oameni strigă cu însufletire: »primim» să trăiască Dr-ul Miletici.

Președintele Ioanovici în urma acestui vot unanim declară rezoluțiunea de primită.

Au mai vorbit părintele Maloșev și învățătorul Klicin, cari explicând rostul moțiunii, varsă în inima ascultătorilor speranța unui viitor mai fericit.

După acestea poporul înfierbântat cere cuvântul dlui Tomici, care suind podiul e primit cu aplauze frenetice. Rar se poate vedea la Sârbi o primire atât de importantă. Tomici a ținut o vorbire plină de adevăr, care va lăsa urme neșterse în inimile acelora, cari au avut fericirea de a asculta. Vorbirea și-o încheie cam așa: *»Nu vă temeți fraților, căci dacă Turcii asupra lor n'au fost în stare să ne turcească, Nemții să ne germanizeze, nici Ungurii nu vor putea să ne maghiarizeze.»*

După acestea, adunarea s'a dizolvat, iar poporul conștiu că a îndeplinit o datorie sfântă, în cea mai mare ordine s'a îndepărtat pela căminele sale.

Imediat după adunarea poporală, sinodul eparchial al diecesei Vârșetului s'a întrunit în ședință, care a primit unanim o rezoluțiune similară aceleia propusă de Dr. Miletici.

Să trăiască frații Sârbi!

Războiul ruso-japonez.

Tșifu, 12 Nov. Chinezi sosiți aici din Lautisan spun, că garnizoana din Port-Artur nu constă decât din 9000 soldați. Situația lor a devenit în suportală cu desăvârșire. *Toți sunt convinși că scăpare nu este.* De oarece cererea lui Stoessel pentru un mic armistițiu a fost respinsă, *se ia ca sigură capitulația orașului, fiindcă orice rezistență este zadarnică.*

Paris, 12 Nov. Lui *Echo de Paris* i-se telegrafează, că la 10 kilometri de Mucden urmează o luptă înverșunată.

Berlin, 12 Nov. Admiralul flotei balactice Rosdestvensky a fost făcut atent, că Japonezii au de cuget să-l atace pe apele Egiptului.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 14 Novembre 1904.

— **Episcopul I. Papp în Oradea-mare.** Precum anunțasem episcopul nostru plecase la Oradea-mare în vizitațiune canonică. Sâmbătă în 30 Oct. (12 Noiembrie) a fost întâmpinat la gară de preoțimea adunată din loc din districtul conzistorului Orădan, de inteligența din Oradea-mare și drăguța de tinerime academică, care ca și niște pușori se adună în jurul bătrânilor, inspirând în aceștia curaj și încredere în viitor.

Domnul vicar Vasile Mangra rostește cu căldură cuvântul de întâmpinare, la care P. S. Sa episcopul, răspunde cu aceeași căldură și între uralele entusiaste ale mulțimei intră episcopul nostru în Oradea-mare și descalecă la vicarul V. Mangra.

Conzistorul plenar întrunit în ședință așteaptă apoi pe arhierul său, care presidează prima oară ca episcop în conzistorul din Oradea-mare. După terminarea acestei părți oficiale, toată ziua face vizită tuturor autorităților civile și militare, episcopului rom. și gr.-catolic, precum și întregii inteligențe române, fără deosebire de confesiune. Toate aceste vizite se redau apoi, parte Sâmbătă, parte Duminecă.

La liturgia de Duminecă a fost episcopul azistat de părinții V. Mangra, R. Ciorogari, T. Filip, T. Păcală, N. Roxin, I.

Papp, E. Papp, N. Bodea, Dr. I. Suci. În decursul liturghiei s-a sfințit întru diacon viitorul preot al Sâmbătenilor Valeriu Felnecan. Prea Sfințitul episcop a rostit un prea frumos și instructiv cuvânt pastoral, în care a ridicat virtutea străbunilor care a ridicat aceea pompoasă biserică și și-a apărut legea strămoșească împotriva tuturor valorilor. Solemnitatea a ridicat-o corul tinerimei academice, care, vine ca și în acest chip să-și dovedească alipirea de sinul bisericeii. Da, nobilă trăsătură a tinerimei din Oradea mare este, că cu atâta dragoste calcă pragul bisericeii și se pune în serviciul bisericeii la al cărei sin a crescut și care sin va fi scutul ei, atunci, când va fi chemată a suporta greul vieții.

Sâmbătă a dat vicarul Mangra masă pentru membri conzistoriali la cari s-au ținut călduroase toaste. Duminecă apoi a dat a doaua masă la care a participat inteligența de ambe confesiunile, anume: Vulcan, Roman, I. G. Plop, P. Truța, Dr. A. Lazar, căpitan Ruja, Dr. Chiș, Dr. C. Papp, P. Fasie, Dr. G. Popovici, Dr. N. Popovici, Toma Pacală, Dr. Buna, N. Roxin, preot militar Ioan Papp, D. Horvat, protopp., Filip, R. Ciorogari s. a. protodiaconul, Dr. I. Suci. Seninul ce l-a adus Prea Sfințitul episcop, neîntrecuta amabilitate a gazdei V. Mangra, a deschis inimile și ca stelele pe cer străluceau ochii de bucurie și ca clopotele sunau limbele grăitoare de însuflețire și dragoste împrumutată. Dela masă a plecat înaltul oaspe însoțit de conmeseni la gară, unde trenul a plecat cu episcopul nostru intră uralele lumii adunate pe peron.

— **Moartea generalului I. Algiu.** Cetim în „*Conservatorul*“ că generalul Ioan Algiu, membru în comitetul executiv al partidului conservator, fost prefect al poliției capitalei a decedat. Eată câteva date biografice din viața decedatului general:

Născut în anul 1834, defunctul era în vîrstă de 70 ani. Intrat în armată în anul 1854, a primit gradul de sub-locotenent în anul 1856. Grație inteligenței și aptitudinilor sale, a înaintat repede în grade.

A luat parte la războiul independenței cu gradul de colonel și s'a distins în mai multe împrejurări prin curajul și bărbăția sa. În anul 1891 a fost înaintat la gradul de general. În 1896 a fost trecut în rezervă.

Inmormântarea generalului Algiu, a avut loc Vineri, la orele 2 după amiază.

Clubul conservator a depus o frumoasă coroană pe sicriul regretatului general.

— **Sfîrșitul tragic al unui scriitor dramatic.** Din Londra se vestește, că cunoscutul scriitor dramatic *Scudamore* a încetat din viață în mod foarte tragic. Celebrul autor lucra chiar la cea mai nouă piesă a sa, când avu lipsă iute de o carte, care zăcea pe partea cea mai de sus a stelagiului de cărți, de unde numai cu ajutorul scării o putea ajunge. Din nebagare de seamă însă, când voia să se întindă după carte, a căzut de pe scară, așa, că în urma contuziunilor suferite a murit. Abia numai după 8 zile i-a fost descoperită moartea, deoarece nevasta și copil, cari toți sunt actori, se aflau angajați la un teatru din provincie.

— **«Românii din statul ungar»** este titlul unui volum de 330 pagini, format mare, apărut în București din penă redactorului nostru dl *Russu Șirianu*.

Importanța lucrării acesteia se va putea judeca deja și după ce vom arăta ce se tratează în trînsa. Pe temeiul datelor statistice oficiale, autorul tratează următoarele:

I. Numărul și comunele în cari locuiesc Românii, arătând teritoriul comunelor, totalul locuitorilor, câți sunt Români și de ce confesie, câți Unguri, Germani etc., câți știu carte, câți știu ungurește și câți au emigrat?

II. Sporul Românilor în intervalul de la 1890—1900, făcând comparație și cu celelalte naționalități. III. Maghiarizarea. IV. Cuceriri și pierderi. V. Amestecul. VI. Repartizarea. VII. Viața familiară. VIII. Contingentul militar. IX. Starea culturală. X. Averele. XI. Emigrările.

Un volum costă 5 lei. Pentru a înlesni însă tuturor să-și procure cartea, în Ungaria cartea aceasta va costa numai 2 cor. 50 fileri; cine dorește să și-o procure, să se adreseze administrațiunii «*Tribunei*», trimițând suma de mai sus, plus 10 fileri portul postal.

— **Intrevederea țarului cu împăratul Wilhelm.** Din Berlin se telegrafează că „*Berliner Tageblatt*“ primește știrea din Petersburg că zilele viitoare va avea loc la Skiernewice (frontiera ruso-germană) o întrevedere între țarul și împăratul Wilhelm.

Cercurile guvernamentale din Petersburg atribuiesc o mare importanță politică întrevederii dintre cei doi monarhi.

Țarul ar fi declarat înainte de plecarea sa, că dorește ca recepțiunea împăratului Wilhelm să aibă un caracter extraordinar și foarte cordial.

— **Un diplomat american despre Nicolae al II-lea.** E de mare însemnătate pentru orientarea politică a unui mare imperiu, cum e Rusia, să cunoască cineva caracterul șefului statului. Mai ales în Rusia personalitatea unui țar decide de mersul afacerilor publice.

Pornind din acest punct de vedere credem că lectorii nostri vor citi cu plăcere următoarele însemnări din articolul ce l-a publicat dl Andrew D. White, fost ambasador la Berlin și la St. Petersburg, în „*Century Magazin*“, după niște note luate încă în 1892, când Nicolae al II-lea, nu era de cît principe moștenitor.

Linia principală a caracterului împăratului Rusiei de azi, e indecisiunea pe cum și o complotă indiferență atât pentru oameni cât și pentru afaceri. Nicolae e de altmintelega politicos. E foarte rezervat și lipsit de ori-ce ambițiune.

D. Andrew, D. White spune că a avut dese ocazii să observe mai de aproape pe țarul actual și părerea ce și-a făcut-o de dânsul este indiferența și amabilitatea.

Dacă cineva se întimpla să-i fie în drumul dânsului, îi vorbește cu multă delicatețe, deși dorul lui ar fi ca lumea să-l lase în pace.

După ce s-a urcat pe tron, impresiunea, ce a făcut-o asupra fostului ambasador american e sintetisată în aprecierea aceasta: Țarul nu știe nimic nici de poporul său, nici de afacerile publice ale imperiului său.

Nu ese din palatul său decât numai când e absolut constrîns. Imposibilitatea lui de a se decide pentru o direcțiune sau alta, l-a adus la conferența de pace dela Haga, și d'acolo războiul cu Japonia.

Despre Marii Duca dl White se exprimă astfel în Revista engleză.

„Unicul mare duce mai de valoare e marele duce Mihail, ultimul fiu încă în viață al țarului Nicolae I. El e vesel, ușor abordabil, nu e mândru, nici brutal. Marele Duce Nicolae, e descris de diplomatul american ca un bărbat lacom de bani și iute de fire. În timpul războiului cu Turcii, Rușii duceau lipsă de încălțăminte. White, întrebând p'un oficer rus ce era cauza acelei lipse, oficerul îi răspunde: încălțăminte armatei a intrat în buzunarele Marelui Duce Nicolae.

— **Moștenirea regelui Alexandru.** În Belgrad se telegrafează, că exregina Natalia a renunțat la moștenirea rămasă după fiul ei în favorul prințului de Muntenegru Mirco.

— **Petrecere.** Reuniunea femeilor gr.-or. române din Timișoara-Fabric arangiază petrecere cu dans Joi, în 11/24 Novembre 1904, în sala berăriei (Fabrikshof) în favorul elevilor săraci dela școala confesională din Timișoara, — la care își iau voia a invita pe prea st. public. Pentru comitetul arangiator: Maria Dr. Putici președintă. Persida Regep secretară. Inceputul la 8 ore seara. Biletul de persoană 2 cor., de familie (3 membri) 3 cor. Oferte și suprasolviri marinimoase se primesc cu mulțămintă la adresa D-nei cassiere Lucreția Matei (Fabric, strada domnească — uri u.

Nr. 32, —) și se vor evita pe cale jurnalistică. Damele sunt rugate a se prezenta în toalete cât mai simple.

— **Moartea unui Heine.** Familia Heine din care s'a tras și poetul german s'a mai împuținat cu un membru. Din Paris se anunță, că banchierul Mihael Heine a încetat din viață în etate de 85 ani. Dânsul împreună cu fratele său mai mic, a cărui nevastă murise săptămâna trecută a înființat la Paris înainte cu câteva decenii o casă de bancă, despre care se zice, că a avut mare influență asupra aranjării finanțelor de stat. (Dar și mai adevărat este că o mai mare influență a avut asupra finanțelor sale proprii.) Decedatul are doi copii: George și Alice, care a fost consoarta prințului Richelieu, după a cărui moarte a devenit soția principelui de Monaco. La 1902 însă a divorțat de acesta.

— **Purcariul român.** Cetim în „Gazeta de Duminecă” următoarea întâmplare vrednică de semnalat: Un dialog vrednic de însemnat. La oficiul notariului public din Șimleu, întră un român purcar din comuna învecinată Periceiu. La intrat salută cinslit pe substitutul de notar public Barta Iván, astăzi de nou denumit notar public în Năsăud, cu cuvintele: Dumnezeu să alduiască pe cinstiții domni. De unde ești? întrebă notariul pe purcar. Din Periceiu, (o comună amestecă cu Unguri), răspunsă Românul. Ha perecseni akkor maga tud magyarul is. Teremtette... miért beszéli hát azt a kutya-nyelvet! Pe românește: „Dacă ești din Periceiu, atunci știi ungurește... (aci trage o sudalmă Românului) pentru ce vorbești dară limba cea cănească?” Purcarul răspunde: Domnule, eu sunt Român și nu vorbesc numai limba în care mă rog lui Dumnezeu. Bartha la auzul acestui răspuns a tăcut. Oare dela purcariul din Periceiu n'ar putea învăța o sumedenie mare de români nădrăgari?

— **Rezultatul alegerilor italiene.** Din Roma, se telegrafează: Sunt cunoscute până acum 491 rezultate ale alegerilor generale pentru Cameră. Au fost aleși: 296 ministeriali, 46 din opoziția constituțională; 16 republicani, 25 socialiști și 21 radicali. Sunt 81 balotagii.

— **Sinistru maritim.** O șalupă a vasului de război englez „Pinguin” s'a răsturnat aproape de insula Kavan.

Un oficer și 5 mateloiți s'au înecat.

— **Moartea unei principese coreene.** Soția moștenitorului tronului Coreei a încetat din viață.

— **Liberarea senatorului Schaumann.** Fostul senator Schaumann, tatăl asasinului generalului Bobrikov, a fost pus în libertate.

Desbaterile procesului său au fost amânate pentru 6 Decembrie.

— **Redeschiderea marelui bazar parisiian.** Din Budapesta se scrie, că marele bazar parisiian ars până la pământ înainte cu un an, când au căzut jertfă flăcărilor o mulțime de nefericiți, a fost din nou deschis. Acum este cu mult mai pompos, și provezut cu toate cele de lipsă la cas de foc. Proprietarul este tot același.

— **Moartea celui mai avut proprietar de mine.** Din New-York se vestește, că milionarul Fowler care era cel mai bogat proprietar de mine în Caliornic a murit. Averea remasă după el este evaluată la 175 milioane dolari, care a rămas de sine soției sale, care numai mai înainte cu un an îi era bucătăreasă. Fowler a avut și doi copii nelegitimi, cărora le-a lăsat numai câte 5 milioane dolari!

— **Loubet economisând.** Din Paris se vestește, că activele guvernului francez s'au sporit cu 80.000 franci, din cauza că din cei 450.000 franci preliminari ca spese pentru călătoria președintelui la Roma, s'au spesa numai 370.000 franci. Suma rămasă, președintele a pus-o la dispoziția ministrului de finanțe.

— **Drama dela Bologna.** Din Bologna se cetește, că nevasta căpitanului Battista suspiciionată, că a omorât cu 5 focuri de revolver pe servitorul privat al soțului ei,

în lipsa de dovezi pipăibile a fost remisă în libertate. Însoțită de bărbatul ei, ea a mers acasă, unde copii ei nici nu se așteaptău la o așa surprindere.

— **Părerii aproximative asupra forței numerice a armatei ruse și japoneze.** Cu toate silințele repetate ale Japonezilor și cu toată scăderea evidentă a mijloacelor apărării, situația pare staționară în sectorul atacurilor principale, adică în regiunea nord-est a Portului-Arthur, delimitată, de o parte de calea ferată, de cealaltă de drumul care duce dela Port-Arthur la Dalny. Pe malurile lui Șaho liniștea se prelungește, și așa trebuie să fie din pricina neutralizării reciproce ce exercită una asupra celeilalte cele și din pricina echilibrului stabilit între efectivele lor.

De partea Japonezilor forțele totale sunt de 13 diviziuni active și 12 brigade de rezervă, cel mult, echivalând în tot cu alte 6 diviziuni; adică 19 divizii decate 15.000 luptători aproape, 300.000 de oameni. Scoțând din numărul acesta 30.000 trimiși la Port Arthur rămân, pentru armatele din Mandciuria 270.000 de oameni; și aceasta e tocmai cifra la care se ridică cele 9 corpuri de armată rusă, socotite grosso-moto la câte 30.000 oameni fiecare.

Astfel cele două corpuri de armată se echilibrează și echilibrul lor nu se poate rupe decât mai târziu prin aluxul încet al forțelor rusești venite din Europa. Vestea despre ajutoarele japoneze, evaluate la mai mult de 40.000 de oameni și care se zice că s'ar fi transportat de curând pe malurile lui Șaho, nu însemnează nimic. Sunt într'adevăr acestea numai mișcări destinate se reparațe perderile din bătălia din urmă. Ar fi ciudat ca aceste reparațiuni să se fi putut face mai puțin iute de către Japonezi. Pentru această treabă amintit că batalioanele din depozitele ruse ale Siberiei și ale provinciei maritime sunt pline de oameni trimiși din Europa — ziarele din Odesa semnalau de curând mai mult de 20.000 plecați pentru Extremul Orient, imediat înainte de plecarea corpului al 8 lea, — și că transiberianul cu cele 12 trenuri ale sale pe zi poate să transpoarte, la caz de nevoie, mai multe mii într'o singură zi.

— **Demonstrațiunile în Rusia.** Neîndestulirea poporului în contra războiului a devenit generală în Rusia. Din Petersburg se telegrafează, că în timpul din urmă sunt dese demonstrațiunile la universitatea de acolo, ba tinerimea demonstrează fățiș și pe stradă împotriva războiului. Printre universitarii dela Odesa circula scrieri revoluționare, în care se zice, că numai republica poate mântui Rusia. Cum atari scrieri volante sunt răspândite la toate universitățile, este probabil să fie închise toate institutele superioare.

În Charcov de asemenea sunt desordini în ordinea zilei. Demonstrațiunile sunt partea cea mai mare studenți și muncitori, contra cărora s'a trimis miliție la fața locului. Ministrul afacerilor interne a plecat de asemenea la Charcov.

— **Comoara în zid.** La Perpignan s'a dat de o comoară ascunsă sau mai bine zidită. Niște zidari erau ocupați cu repararea unei case pentru un chirieș nou. Ei au trebuit să scoată un scaun de lemn sculptat, care era zidit într'unul din zidurile uneia din odăi.

În dosul acestui scaun ei au zărit zăgrăvit pe zid un drac. Deveniră curioși și cercetară mai de aproape peretele. Ei descoperiră în dosul dracului un loc gol. Deschizând acest loc, ei dădură de un rezort secret. Acesta sări în sus și câteva cărămizi căzură, o ușă de fier se deschise dela sine, și descoperi o ladă de fier, care era zidită în perete. Lada conținea o sumă mare de bani în aur și bilete de bancă, precum și un testament.

Acest testament era al unui locatar anterior al casei, care murise de mult, un om ciudat cu numele de Monier. El se certase cu familia sa, precum reese aceasta din testament și desmoșteni pe toate rudele sale. El hotărî ca averea lui să aparțină aceluia care o va găsi.

Zidarii au devenit proprietarii ei și au devenit de odată bogați.

— **Istoria pentru începutul Românilor de Petru Maior.** Nu este permis să fie casă, inteligent ori țaran care să nu cunoască și să n'aibe între mult-puținele sale cărți și cartea marelui nostru istoriograf Petru Maior asupra istoriei pen-

tru începutul Românilor. A trăi și a muri fără a cunoaște această carte de aur a neamului românesc nu se chiamă viață de Român, căci prin asta se neglijează cea mai elementară datorință națională: de a ne cunoaște obârșia noastră, din neamul cel mai strălucit. Această carte scrisă nu cu mare aparat științific, dar clar simplu, cu argumente puternice izvorite din o minte sănătoasă, dintr'o dreptate trasă la îndoială din partea dușmanilor nostri, și dintr'o inimă mare și generoasă de Român. Din fiecare frază, fiecare pagină ese la iveală aceea iubire neasămănată de neam, acel devotament însușit, aceea jertfire de sine, pe care ilustrul autor le-a pus drept exemplu de imitat înaintea ochilor urmașilor săi. Pe timpul, când brațul ne era încătușat, și voința suverană a poporului român subjugată, prima noastră afirmare s'a săvârșit pe câmpul intelectual. Aci cuceriserăm noi primele noastre succese cari ne ridicară la suprafață și îndreptară privirile lumii spre noi, aci dăsam primele semne de viață, și ne zvârcoleam din ce în ce mai tare până ce în fine ne desamortirăm și revenirăm la nouă viață națională.

A cunoaște aceste vremuri, în cari geniul național se înălța cu atâta forță și mândrie, este o datorință inominabilă. Se impune fiecărui Român de bine, mai ales țărânilor noastre să cunoască mai adinc și mai pătrunzător ideile mărețe ce agitau și frământau națiunea română înainte cu 50—100 ani. Îndemnăm deci pe țărâniile nostri să dea importanță cu mult mai mare trecutului nostru viforos, decât pân'aci, căci în acest trecut vor afla izvor nesecat pentru noui puteri, nou entusiasm, cari îi va face să-și poarte greutățile prezentului mai ușor și cu mai multă încredere în viitor. Cunoașterea trecutului se impune fiecărui Român dela cel mai învățat până la cel din urmă cercurar. Este drept, că nu în totdeauna sunt mijloace pentru a ajunge la această cunoștință fiind cărțile românești scumpe, dar chiar pentru că la noi puțin se cetește, sunt cărțile scumpe, reținând cine să le cetească.

În timpul din urmă s'au înființat și la noi bibliotecile populare cu cărțile estine, dar cari tractează de multe ori cu totul alt-ceva, decât ceea ce de fapt ar trebui. Acum se ofere ocasiunea tuturor cărturarilor români să-și procure o carte de valoare pentru un preț aproape ridicul și anume *Istoria pentru începutul Românilor* de nemuritorul nostru istoriograf Petru Maior. Această carte, care mai înainte costa 5 coroane se poată căpăta acum pentru o coroană. A se comanda dela *Societatea Petru Maior* din Budapesta (Molnár uteza 20 II. 10), având să se trimită costul și speșele pentru porto la oaltă cor, 20 bani secretarului numitei societăți Mihai Șerban, s. ud. în fil. Este recomandabil ca dintr'o comună să se alature mai mulți cărturari, fiind și speșele pentru expedițe mai mici în cazul acesta.

Atragem atenția on. public asupra anuțului lui Igaz Sándor.

Unui critic.

Imi măsurăți cu cotul versul
Și-l ați foarte puțințel...
Măsurăți cu chilogramul
D-a de-a trage ceva el...!

E.

Redactor responsabil în absența d-lui Ioan Russu-Șirianu:
Sever Bocu.

Editor-proprietar: George Nichiu.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Bijuterii, oroloage, aur călcat
și recușite de argint, seduli de amantare cumpără pentru prețurile cele mai mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu

A R A D, Strada Bisericii
(Palatul miniștrilor.)

Isvorul cel mai estin de cumpărare de

bijuterii și oroloage.

Se caută un învățăcel.

Nr. Telefonului 438

381

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

== ARAD, Piața Libertății ==

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

Damele Engleze, nici odată nu folosesc cremă, ci lapte de castraveți, care se poate căpăta în calitate veritabilă engleză în farmacia lui Balassa K. Budapesta, Erzsébetfalva. Are efect necondiționat sigur și este un mijloc cosmetic inofensiv, care deja după o scurtă folosire îndepărtează alunitele petele de ficat, zgrăbunțele nutesseri, și tot felul de impurități faciale, dând teantului un aspect tinăresc și viori. Să fim cu atențiune, că pe fiecare flacon să se poată ceti numele lui Balassa. Un flacon 2 cor., săpun de castraveți veritabil englez 1 cor., pudră de castraveți 1 cor. 20 bani. Se poate căpăta în

ori-care farmacie; prin poștă se trimit de către farmacistul Balassa Kornél, Budapesta, Erzsébetfalva Deposit principal la farmacia lui Földes Kelemen, și drogueria lui Vojtek és Veisz. 367

Valentiny József iun.

croitor.

ARAD, strada Fabian Nr. 12 la colțul stradei Deák Ferencz (Casa Bonts).

Confecționează tot felul de

costumuri, pardesiuri și paletouri

pentru bărbați, pentru prețuri culante din materii indigene și engleze de lână, după croiu modern.

Novitățile pentru sezonul de toamnă a sosit deja și astfel mă aflu în poziția plăcută ca pe lângă prețuri ieftine să corespund celor mai delicate pretensiuni.

Cu stimă:

342

Valentiny József jun.

croitor.

ARAD, Strada Fabian Nr. 12.

In binevoitoarea atențiune. Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că începând cu 12 Octombrie îmi vînd mar-

fa cu prețuri esențial reduse. Cu distinsă stimă: *Nadler Lajos*, magazin de vestminte de modă, bărbătești și femeiești Arad, Piața Andrassy Nr. 16. 400

Prăvălie pentru mînuși și suspensorii a lui

HUBATSCHKEK T.

ARAD, Szabadság-tér 20 sz.

(In casa Băncii populare și de industrie Aradane.)

Recomandă on. public mînușile pentru femei și bărbați fabricate în atelierul propriu, în toată culoarea și în tot lazonul, pe lângă prețurile cele mai culante; mai departe se capătă tot felul de mijloace de pansare din materia cea mai bună, fabricate conform indicațiilor medicale. Mai departe recomand asortimentul de cravate, pe cari le vînd pentru prețuri extraordinar de echitabile. Rugînd spriginul binevoitor al public rămân

303

cu respect: **Hubatschek T.**

Avisăm pe on. public că sub

== Nr. 11 Calea Archiduceului Iosif ==

(colțul stradei Karolina)

am deschis sub firma

Reuniunea industriașilor Aradani

pentru fabricarea de mobile

un magazin pentru mobile.

Rugînd binevoitorul sprijin al on. public, tot odată rugăm on. public să binevoiască a ne onora cu visita.

Arad, 1 Septembrie 1904.

364

Reuniunea Industriașilor Aradani

pentru fabricarea de mobile.

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a m. on. public, că pe **Strada Weitzer János Nr. 19**, casa Doamnei ved. Dr. Petkó, am deschis un

atelier de tapiserie și înfrumosețare

corespunzător intru toate recerintelor de azi.

După o experiență de mai mulți ani câștigată prin prăvăliile de acest fel în Arad, precum și în urma legăturilor mele cu cele dintăiu fabrice, am ajuns în poziția plăcută, să satisfac pretensiunilor celor mai înalte ale on. public în această privință.

Primește arangiarea completă de hoteluri, restaurante după moda cea mai nouă, prompt și pentru prețuri culante primește renovări, reparațiuni și obducerea de biliarde etc.

Rugînd sprijinul binevoitor al on. public, rămân

Cu deosebit respect:

330

SZILVÁSY ISTVÁN, tapetier

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

Are în deposit:

bicicle de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru bicicle, gumi și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește bicicle cu roate mobile.

Primește emailarea de bicicle în foc, nichelarea părților constitutive de bicicle, sau ori-ce reparațiuni de felul acesta.

— Condițiuni de plătire favorabile. —

Montează:

telefoane cu încopciare de cerc ori catrală.

Telefoane mici de case, instalări de clopoțele electrice, ori repararea acestora.

— Prețuri culante. —

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer ori mașini de cusut pentru oddi.

In atelierul său

se primește tot felul de reparațiuni aparținătoare acestei branșe.

Se primește reparațiuni de mașine de brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 242.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

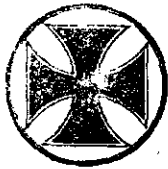
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și înviorază sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, tinituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, astma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceala la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră, ischiază, vâscul în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Însușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, iar pe de altă parte e cel mai bun seut contra tabelleșvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurarilor, ca acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate încurșe din toate părțile lumii cari prețuiesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce lucrare s'a constatat zădărnice, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea extraordinară a crucii mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, iar sămburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanție pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare ce a întrebuițarea de apă nesposă ori murdară nu abzie serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de cânepă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Bákóczy-utca 27. sz

253

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

Nouă ferărie în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința On. Public, că am deschis în

ARAD, piața Boros Béni Nr. 6

o nouă ferărie

cu articoli fabricație proprie, și parte comandați din locuri de primul rang.

Primește comande de turnătorie și obiecte de arangia mente pentru mori, anume ventiluri de moară și petri de moară.

Fer bătrân și metale se cumpără în ori-ce cantitate.

Cărbuni de fag se pot căpăta pentru prețuri estine.

Rugând prețiosul sprijin rămân cu stimă:

Szántó Izidor

fabricant de fer și oțel în Ujdézna.

324

Nou magazin de mobile în Arad.

Szabadság-tér 17. szám.

Am onoare a aduce la cunoștința p. o. public, că azi am deschis în Arad **un magazin de mobile** sub firma improcolată a lui

FISCHER J.

care magazin este filiala magazinului de mobile din Timișoara, existent deja de 28 ani.

În urma principiului meu, a experiențelor mele multiple câștigate și a capitalului de circulațiune suficient mă aflu în poziția plăcută să satisfac tuturor cerințelor on. public pe deplin.

Când îmi iau voia a recomanda noua mea întreprindere prețiosului sprigin al on. public, promit că voi nisui să binemerit de încrederea binevoitoare a on. public prin serviciu prompt, prețuri culante și marfă ndigenă de calitate inexceptionabilă.

312

Cu deosebită stimă:

FISCHER J.

măestru tapelier.

Cel mai preferit, mai bun mijloc de colorare a părului e

MELANOGENE

în culoare neagră și brună.

Cu preparatul acesta escelent și nevinovat, per barbă, mustăți în cinci minute se pot colora în negru ori brunet. Culoarea e constantă și nu se poate osebi de culoarea naturală, nici cu săpun, nici apă caldă, nu se șterge și nu murdărește.

E nesticăcios și modul de folosire foarte simplu

Prețul 2. cor. 80 fil.

244

Ori-ce per cărunt își recapătă culoarea naturală prin folosirea preparatului

Hair Regenerator alui Földes

Acesta nu e farbă, ci un preparat care redă frumuseța naturală a părului. Astfel perul blond devine iar blond, cel brun-brun, cel negru-negru. Prețul 2 cor.

Pentru a face perul blond.

Preparatul acesta, în câteva minute putem preface ori-ce per în culoare stăt de plăcută, aurie, în culoarea cânepii, ori cenușie, ori în vre-o altă culoare blondă, fără a ataca perul. — Prețul sticlă mică 1 cor., sticlă mare 2 cor. Rugăm a fi cu atenție la marcă.

G. FÖLDES KELEMEN

FARMACIA ȘI LABORATORIUL CHIMIC, ARAD.

Telefon Nr. 111.